
КВІТЕНЬ
2025

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ОПИТУВАННЯ

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

ВИКОНАВЦІ:
Віталій Письменний
Віталій Рудан

Письменний В., Рудан В. Звіт за результатами опитування щодо використання інтерактивних методів викладання. Тернопіль: ФОП Рудан В.Я., 2025. 15 с.

Звіт містить результати дослідження, спрямованого на оцінку впровадження інтерактивних методів викладання. Його автори проаналізували поточний стан застосування цих методів, визначили їх ефективність і виклики, які постають перед закладами вищої освіти.

Звіт орієнтований на методистів, викладачів, науковців, керівників закладів освіти та представників органів управління освітою.

© Віталій Письменний, 2025

© Віталій Рудан, 2025

© Громадська організація "Науково-аналітична спілка", 2025

ЗМІСТ

- 4** Передмова
- 6** Результати опитування
- 11** Висновки
- 13** Рекомендації

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах трансформації освітнього середовища, спричиненої цифровізацією, глобалізацією знань та зміною очікувань здобувачів освіти, зростає актуальність використання інтерактивних методів викладання. Ці методи забезпечують активну участь студентів у навчальному процесі, стимулюють розвиток їхнього критичного мислення, комунікативних навичок, здатності до співпраці та творчості. Відхід від традиційної лекційної моделі в бік інтерактивної взаємодії відображає загальносвітову тенденцію переходу до студентоцентричної парадигми системи вищої освіти.

Інтерактивне навчання передбачає не лише зміну форми подачі матеріалу, а й переосмислення ролі викладача та студента. Викладач дедалі більше виступає фасилітатором, модератором навчального процесу, що створює умови для самостійного конструювання знань студентами. Водночас здобувачі освіти стають активними учасниками процесу, які сприймають знання та застосовують їх у практичних, проєктних, дослідницьких й інших форматах.

У цьому контексті особливого значення набуває вивчення стану використання інтерактивних методів викладання у вищій школі. Актуальним є з'ясування того, наскільки ці методи застосовуються на практиці, які саме форми переважають, як оцінюється їхня ефективність викладачами, в якій мірі вони сприяють досягненню навчальних цілей. Також важливим є аналіз викликів, які супроводжують впровадження інтерактивного навчання, зокрема в контексті ресурсного забезпечення, цифрової компетентності та інституційної підтримки.

Метою цього дослідження є аналіз результатів опитування викладачів закладів вищої освіти щодо практик інтерактивного навчання для визначення рівня їх впровадження, характерних особливостей, ефективності та перспектив подальшого розвитку. Отримані дані дозволяють зробити висновки щодо стану інноваційної педагогічної культури в академічному середовищі, а також ідентифікувати можливості для її посилення в контексті модернізації викладання.

Під час підготовки звіту було застосовано комплекс методів дослідження. Методи кількісного аналізу, зокрема статистична обробка даних, дозволили встановити частотні розподіли, виявити співвідношення між окремими показниками та провести порівняльну оцінку ефективності застосовуваних інтерактивних методів викладання. Для формулювання висновків, а також обґрунтування рекомендацій було застосовано методи індукції та дедукції, системного підходу, що забезпечили наукову обґрунтованість і цілісність дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

Аналіз отриманих даних свідчить про високий ступінь інтеграції інтерактивних методів у педагогічну діяльність викладачів (рис 1). Так, 46,2% респондентів зазначили, що переважна частина занять є інтерактивною, тоді як 51,3% застосовують інтерактивні методи частково, поєднуючи їх з традиційними підходами. Лише 2,5% викладачів дотримуються переважно традиційних форм подачі матеріалу. Такий розподіл свідчить про послідовну еволюцію викладання у бік інтерактивно-комунікативної моделі, яка відповідає сучасним підходам у вищій освіті, зокрема ідеям студентоцентризму.

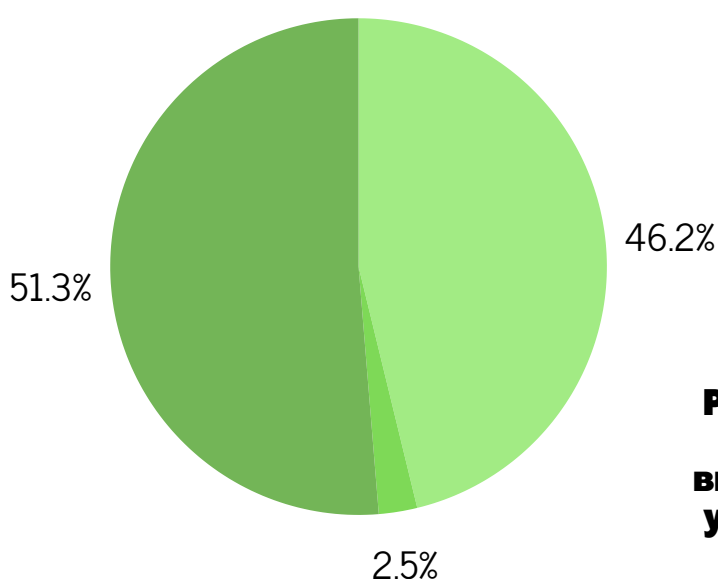

Рис. 1. Чи використовуєте ви інтерактивні методи викладання, які активізують участь здобувачів освіти під час занять?

Використання цифрових освітніх технологій у поєднанні з інтерактивними методами є ключовою ознакою сучасної освітньої практики (рис. 2). Поширеними технологіями серед опитаних є:

- онлайн-платформи для проведення занять (Zoom, Microsoft Teams і Google Meet) – 37,6%;
- інтерактивні платформи для тестування та опитувань (Kahoot, Mentimeter та Socrative) – 18,8%;

- відеолекції та анімаційний контент – 23,8%;
- інструменти для колаборативної взаємодії (Google Classroom, Padlet та хмарні сховища) – 19,8%.

Це демонструє прагнення викладачів створювати багатовимірне цифрове середовище, що підтримує активну участь, зворотний зв'язок та розвиток комунікаційних компетентностей здобувачів освіти.

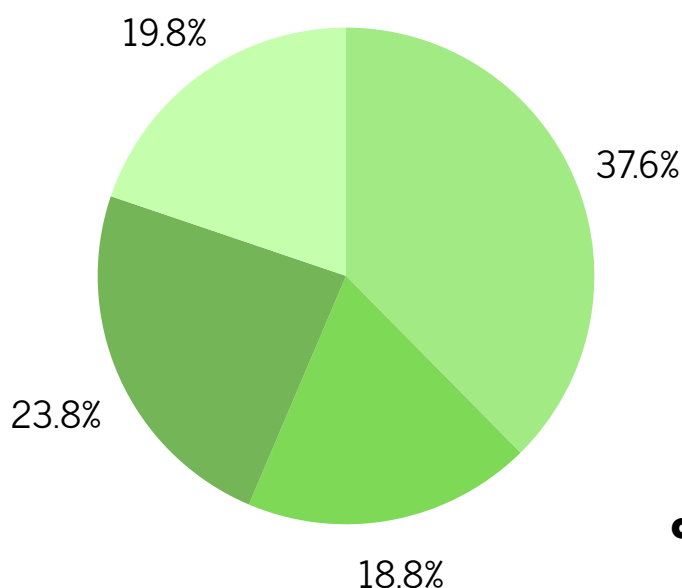

Рис. 2. Які інструменти для взаємодії зі здобувачами освіти ви використовуєте під час занять?

Респонденти одностайно визнали ефективність інтерактивних методів (рис. 3). 62,5% оцінили ці методи як "дуже ефективні", що підтверджує їхню перевагу у засвоєнні матеріалу і формуванні творчого потенціалу студентів. Ще 37,5% вважають інтерактивні методи "помірно ефективними", вказуючи на потребу в адаптації певних технік до конкретного навчального контексту.

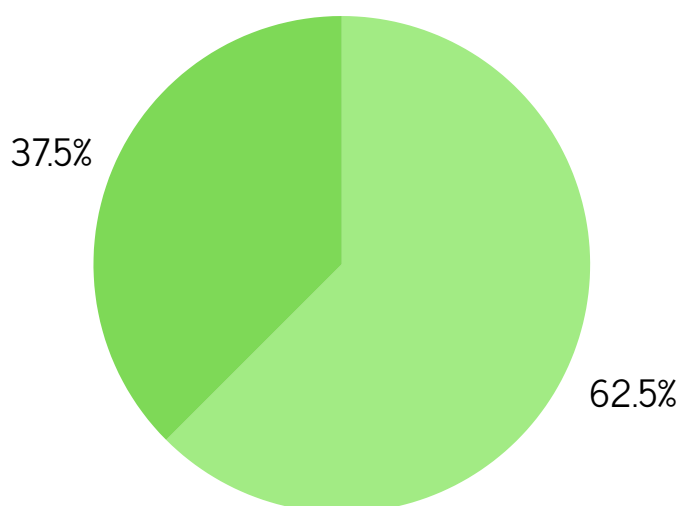

Рис. 3. Як ви оцінюєте ефективність застосування інтерактивних методів викладання у контексті освітнього процесу?

Значна частка викладачів (57,5%) свідомо інтегрує в освітній процес завдання, спрямовані на розвиток критичного мислення, аналітичних здібностей, уміння аргументувати та приймати виважені рішення (рис. 4). Ще 42,5% практикують ці підходи частково. Важливо відзначити відсутність викладачів, які ігнорували б ці аспекти, що свідчить про вкорінення цінностей високого рівня когнітивної активності у вищій освіті.

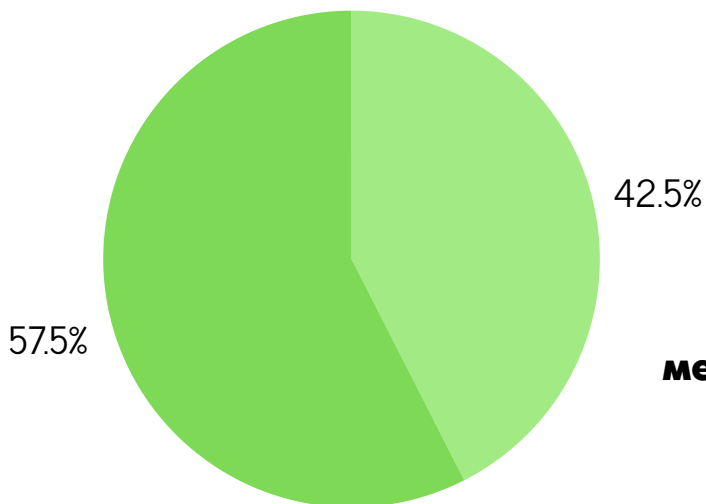

Рис. 4. Чи сприяють ваші методи викладання розвитку критичного мислення та самостійності здобувачів освіти?

Серед основних методів стимулювання колективної роботи домінують (рис. 5):

- дискусії в малих групах – 38,2%;
- групові проєкти – 31,6%;
- цифрові майданчики для командної взаємодії – 18,4%;
- настільні ігри – 7,9%.

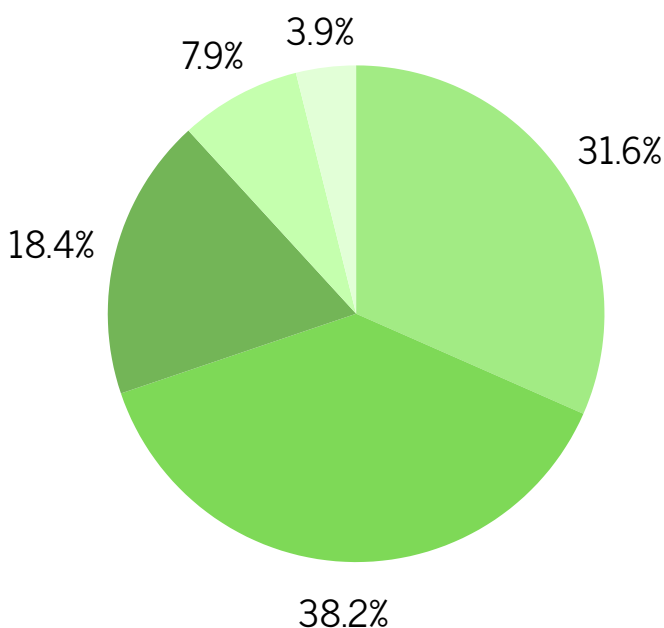

Рис. 5. Які методи ви використовуєте для стимулювання колективної роботи серед здобувачів освіти?

Останній інструмент, попри свою відносну новизну, демонструє потенціал для реалізації симулятивного навчання, особливо в контексті формування soft skills.

Майже 60% викладачів зазначили, що у своїй практиці прагнуть урізноманітнити форми подачі матеріалу з урахуванням візуальних та слухових каналів сприйняття (рис. 6). Ще 26,9% організовують індивідуальні та групові форми проєктної діяльності, дозволяючи здобувачам працювати відповідно до їхніх особистісних стилів. Використання елементів гейміфікації (14,9%) хоч і не є домінантним, однак демонструє позитивну тенденцію до впровадження інновацій в освітнє середовище.

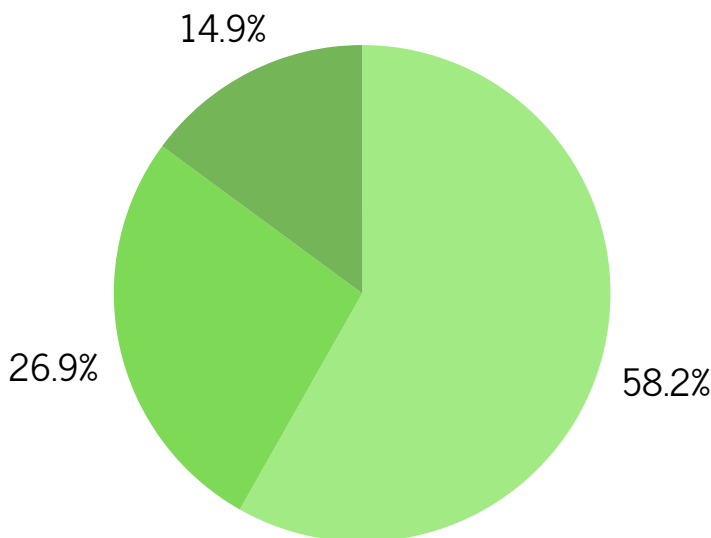

Рис. 6. Як ви забезпечуєте різноманітність методів викладання, щоб задовольнити різні стилі сприйняття інформації здобувачами освіти?

Опитування показало, що:

- 43,4% викладачів заохочують самостійні дослідження;
- 32,9% викладачів впроваджують творчі завдання;
- 22,4% викладачів створюють інноваційне середовище, сприятливе для експериментування.

Таким чином, близько 98% респондентів акцентують на розвитку креативного потенціалу студентів, що є ключовою вимогою до фахівців XXI століття (рис. 7).

Серед найефективніших методів, на думку респондентів, були визначені (рис. 8):

- групові проєкти та практичні завдання – 32,2%;

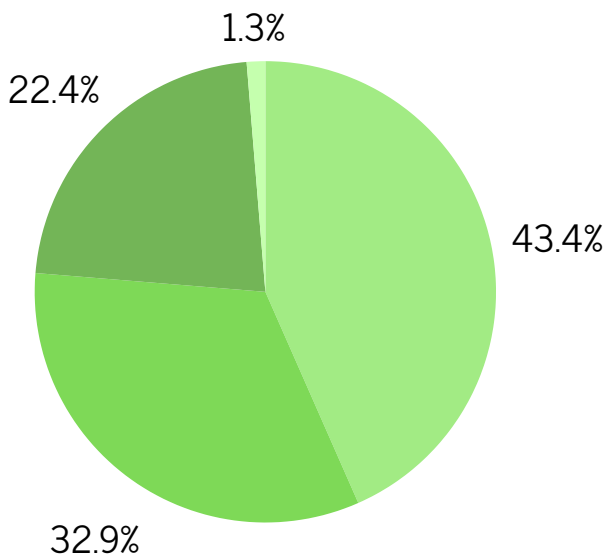

Рис. 7. Як ви заохочуєте здобувачів освіти до використання власних ідей та творчих підходів під час навчання?

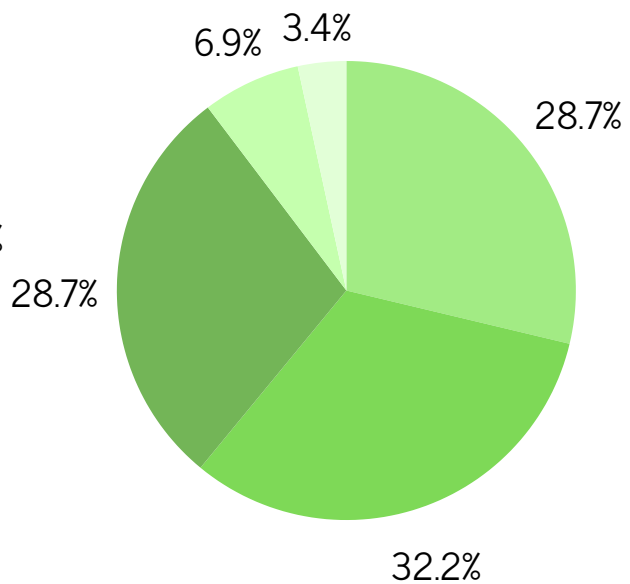

Рис. 8. Які інтерактивні методи є найбільш ефективними для досягнення навчальних цілей у ваших дисциплінах?

- дискусії та дебати – 28,7%;
- інтерактивні платформи для тестування – 28,7%;
- настільні ігри – 6,9%.

Це дозволяє констатувати зміщення акценту з пасивного засвоєння інформації на активну діяльнісну участь здобувачів освіти, що відповідає принципам конструктивізму в освіті.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного опитування свідчать про загальну тенденцію трансформації освітнього процесу в закладах вищої освіти України у бік більш гнучкої, динамічної та взаємодієвої моделі навчання. Переважна більшість викладачів демонструє готовність до впровадження інтерактивних методів викладання, які активізують навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти, підвищують мотивацію до навчання, сприяють розвитку критичного мислення та творчого потенціалу. Інтерактивність поступово стає не факультативною інновацією, а базовим компонентом педагогічного інструментарію.

Використання широкого спектра цифрових інструментів – від онлайн-платформ до інтерактивних сервісів і ресурсів для спільної роботи – забезпечує багатовекторну взаємодію між викладачем і студентами. Такий підхід формує в освітньому середовищі комунікативно-когнітивну синергію, в межах якої навчання відбувається не тільки через засвоєння, а й через обговорення, дискусію, колективне розв'язання проблем та рефлексію. Цифрові технології дедалі частіше виступають не як допоміжний інструмент, а як повноцінна платформа реалізації навчального контенту.

Інтерактивні методи викладання показали високу ефективність з огляду на освітні результати: студенти краще засвоюють матеріал, демонструють вищий рівень зацікавленості у навчанні, активніше долучаються до обговорень, проєктів і самостійних досліджень. Підвищується роль когнітивної автономії студентів як суб'єктів освітньої діяльності, що є важливою ознакою переходу від традиційної парадигми передачі знань.

Водночас опитування засвідчило наявність певних резервів та потенціалу для подальшого вдосконалення освітньої практики. Зокрема, відносно низький рівень впровадження гейміфікованих форм навчання свідчить про недооцінену роль ігрових механік у побудові залученого, емоційно позитивного навчального середовища. Ці підходи варто розглядати як перспективні напрями педагогічної інноваційності в умовах розвитку змішаного та дистанційного навчання.

Отже, формування якісного освітнього середовища у вищій школі має ґрунтуватися на системному впровадженні інтерактивних, практико-орієнтованих і креативних методів навчання, які враховують потреби студентів, сучасні технологічні можливості та виклики сучасного суспільства. Для сталого розвитку системи вищої освіти необхідно посилювати інституційну підтримку інноваційної педагогіки, створювати умови для підвищення цифрової компетентності викладачів і поширення кращих практик інтерактивного навчання в академічному середовищі.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Викладачам доцільно здійснити перехід від епізодичного використання інтерактивних методів викладання до їх системної інтеграції в освітні компоненти. Це передбачає цілеспрямоване проєктування занять з урахуванням можливостей для активного залучення здобувачів освіти: дискусії, проєктні завдання, кейс-стаді, дебати, ігрові симуляції тощо.

Інтерактивні методи викладання нерозривно пов'язані з використанням цифрових інструментів. Тому рекомендуємо впровадити регулярні тренінги, семінари і практикуми для викладачів щодо застосування сучасних освітніх платформ (Kahoot, Mentimeter, Padlet, Miro, Google Classroom тощо), а також методи гейміфікації, проєктного та проблемно-орієнтованого навчання.

З огляду на різноманітність когнітивних стилів, важливо забезпечити баланс між візуальними, слуховими та іншими формами викладання. Доцільно комбінувати традиційні лекційні елементи з інтерактивними заняттями, такими як "мозкові штурми", настільні ігри та міждисциплінарні проєкти. Особливу увагу варто приділити інклюзивним практикам, які дозволяють максимально залучити всіх здобувачів освіти незалежно від їхніх індивідуальних особливостей.

Рекомендуємо створювати умови для двостороннього зворотного зв'язку – як між студентами та викладачем, так і між самими здобувачами освіти. Регулярне опитування, швидкі рефлексивні сесії після заняття, використання цифрових опитувальників та формувального оцінювання сприятимуть удосконаленню освітнього процесу в реальному часі.

Адміністраціям закладам вищої освіти варто створити сприятливі умови для поширення інтерактивних методів викладання: всіляко заохочувати викладачів до експериментування з новими формами навчання, запроваджувати внутрішні гранти на розробку інноваційних курсів, формувати міждисциплінарні команди інноваційного викладання тощо. Доцільним є створення центрів педагогічної досконалості, які будуть майданчиками для обміну кращими практиками.

Для забезпечення сталого впровадження інтерактивних методів викладання необхідно запровадити систему моніторингу їх ефективності. Це може включати аналіз зворотного зв'язку від студентів, оцінювання динаміки навчальних результатів, спостереження за активністю під час занять, а також самооцінку викладачів. На основі зібраних даних доцільно вносити корективи до навчальних стратегій, адаптувати інструменти взаємодії та формувати персоналізовані освітні траєкторії для студентів.

**МИСЛИМО
КРИТИЧНО.
ДІЄМО
ЕФЕКТИВНО.**

**Громадська організація
"Науково-аналітична спілка"**

+38 098 99 72 111

goscanun@gmail.com

www.ngosau.com